

Anton Monner Estudiós i cronista de Gadesa

«ELS POBLES ES DESSAGNEN DE LA GENT MÉS PREPARADA»

Entrevista

El cronista gadesà Anton Monner acaba de treure a la llum el llibre 'El despoblament rural', un recull de 42 entrevistes i una dotzena d'articles sobre la situació a les zones rurals de Catalunya

ROSER REGOLF CAZORLA
GANDESA

Catedràtics d'universitat, economistes, periodistes, polítics, empresaris, pagesos i presidents d'entitats d'arreu de Catalunya i Espanya són els protagonistes del llibre 'El despoblament rural' (Experiment Gràfic) escrit per Anton Monner (Gadesa, 1944), un recull d'entrevistes i articles que ajuden a entendre el despoblament com un procés centenari que ha seguit fins als nostres dies.

En un segle la Terra Alta ha reduït gairebé un terç la població.

Els despoblaments arriben a les zones rurals i agrícoles a conseqüència de la manca de pluges, les sequeres, les glaçades i les collites reduïdes. A la Terra Alta, a partir del 1900, amb la crisi de la fil·loxera es va apostar per les vinyes, tenint un període de gran riquesa. Al cap de pocs anys, però, el raïm va baixar de preu, provocant que la gent emigrés on podien tenir un sou estable i una millor vida familiar. La fugida de gent va prosseguir els anys del 1927 al 1929 per la Fira de Barcelona, cridats per construir les moltes obres públiques. l'any 1900 la Terra Alta tenia 25.000 habitants i Tarragona en tenia 23.000; i avui la Terra Alta s'ha reduït a la meitat i Tarragona s'ha multiplicat per sis.

La Guerra Civil també va buidar moltes poblacions.

Va ser un moment molt delicat. Van morir molts joves al front i altres s'hagueren d'exiliar. Després, del 1950 al 1958, va haver-hi una gran secada, i al 56 una glaçada que va fer malbé la majoria d'oliveres, pel qual molta gent va tornar a marxar, sobretot a Barcelona. Molts pobles van perdre en un sol any més del 10% de la seva població... Ara bé, els darrers 40 anys els joves han tingut l'oportunitat de formar-se i prosseguir els estudis a la universitat i la majoria d'ells no han tornat perquè als pobles no hi havia feina per les especialitats que havien estudiat. Jo tinc tres fills i dos han marxat a

Anton Monner amb el seu nou llibre sobre el despoblament rural, a Gadesa. FOTO: JOAN REVILLAS

«Als pobles petits s'han de recuperar els serveis mínims com escoles primàries, els serveis bancaris, les botigues o els metges»

«Necessitem un gestor comarcal, un tècnic preparat que ajudi els petits empresaris que vulguin muntar qualsevol negoci»

«L'administració sempre hauria d'estar al servei de les persones, dels nous inversors i promotors. Són els qui tenen el poder real»

viure fora. No vol dir que no hi hagi persones que aposten pel territori, son emprenedors, però els pobles es dessagnen de la gent més preparada i això incideix en l'economia, la política i el desenvolupament social.

Parla també d'aquests últims mesos, on moltes persones han tornat a casa. Creu que és temporal o pot significar un canvi?

Molts universitaris i joves que viuen a les ciutats s'han adonat que poden treballar des dels pobles, sempre que el municipi compti amb connexions ràpides de fibra òptica i les condicions adequades per treballar per internet. A més, cal disposar de bones comunicacions i xarxa de camins per poder comunicar-se amb les capitals de comarca i de província. També s'han de recuperar els serveis mínims com escoles primàries, serveis bancaris, botigues o metges. Els habitants de cada poble han de disposar de tot allò necessari per viure-hi còmodament. Si als joves que, a conseqüència dels alts llo-

guers que han de pagar a Barcelona o a les altres capitals, s'han censat a pobles petits, se'ls facilitessin aquests serveis, s'hi quedarien, formarien una família i desenvoluparien les economies locals, revertint el problema actual.

Són algunes de les conclusions que ha extret de les quarantadues entrevistes. Què més es posa en evidència?

Necessitem també un gestor comarcal, un tècnic preparat que ajudi als petits empresaris que vulguin muntar qualsevol negoci a la zona. Aquesta idea me la va explicar en una de les entrevistes Carles Gilbert, exalcalde de la Granadella i president de l'Associació de Municipis Eòlics de Catalunya. A les comarques regressives es necessita un professional que actuï, a escala comarcal, facilitant la possibilitat crear iniciatives, de muntar negocis, i que els pagesos puguin desmarcar terres abandonades o els pastors pasturar els seus ramats, sempre amb l'ajuda directa i l'assessorament professional. I no

solament l'assessorament financer, sinó poder facilitar habitatge i qualsevol necessitat per instal·lar-se al poble escolt.

Aquesta funció no correspon, en part, als consells comarcals?

Els consells comarcals són conscients d'aquesta realitat perquè els consellers són la majoria de pobles petits, però els queda una mica lluny per involucrar-s'hi completament. Els més conscients són els alcaldes, però no disposen d'atribucions per revertir el problema. Tenen prou per poder per millorar un carrer, construir un casal cultural o canviar la il·luminació, gràcies a les subvencions de les Diputacions i la Generalitat, però els resulta difícil portar a cap una acció directa per revertir el despoblament rural. El govern de la Generalitat, per iniciativa de presidència, ha creat una direcció general interdepartamental per actuar des de les diferents conselleries sota el lema «Un país viu, un país d'oportunitats», un projecte que podria resultar satisfactori per anar resolent els problemes dels pobles i desenvolupar-los des dels diferents espais socials i econòmics.

D'aquesta manera, l'actuació recau principalment en les institucions públiques.

Aquestes tenen una gran responsabilitat, perquè les iniciatives privades poden ser valentes, però si es troben amb les privacions de l'administració, moltes no es poden tirar endavant. Projectes com cases rurals, una granja, o la instal·lació d'indústries o cellers es troben amb un seguit de limitacions per part de l'administració. És comprensible que les administracions locals sempre s'han d'adaptar al que obliguen les administracions superiors, passant-se els problemes d'un departament als altres i, si ho acaben resolent, hauran passat mesos i anys, i molts cops l'emprenedor ja haurà perdut les ganes d'invertir. L'administració sempre hauria d'estar al servei de les persones, dels nous inversors i promotors. Són aquests els que tenen el poder per revertir el despoblament.